

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin seudun kauppakamarin lausunto: luonnos hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Hallituksen esitys perustuu Marinin hallituksen koulutuspoliittisen selonteon toimenpide-ehdotuksiin, joita on työstetty toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeessa. Esityksessä ehdotetaan säännöksiä kaksoistutkinnon suorittamisesta sekä ammatillisen ja lukiokoulutuksen opintojen yhdistämisestä. Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmään, jotta se vahvistaisi laajennetun oppivelvollisuuden toimeenpanoa.

Rahoitusuudistus

Esityksen mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitus jaetaan kahteen erilliseen osaan: oppivelvollisten koulutus ja jatkuvan oppimisen koulutus. Näistä jälkimmäisen kokonaisuuden uudistus toteutettaisiin vasta seuraavalla hallituskaudella. Helsingin seudun kauppakamari pitää rahoitusuudistuksen toteuttamista kahdessa erillisessä osassa huolestuttavana, sillä jatkuvan oppimisen rahoituksen uudistaminen erillisenä kokonaisuutena vaarantaa ja hidastaa erityisesti työssä olevan henkilöstön osaamisen kehittämismahdollisuuksia. Sen seurauksena yritysten on entistä vaikeampaa löytää osaavaa työvoimaa sekä parantaa jo työssä olevan henkilöstön osaamista. Uudistuksen mittakaava on suuri eikä koulutusjärjestelmää ja ammatillista koulutusta tule uudistaa osaoptimointina vain yhden kohderyhmän tarpeisiin perustuen.

Esityksen mukaan rahoitusjärjestelmän muutos vähentäisi oppivelvollisuuskoulutuksen suoriterahoitusta 20 prosentista 10 prosenttiin perusrahoituksen osuuden noustessa 80 prosenttiin.

Helsingin seudun kauppakamari katsoo, että tuloksiin perustuva rahoitusmalli on tärkeä koulutuksen järjestäjien ohjausmenetelmä ja erityisen tärkeänä rahoituksen perusteena on pidettävä työllistymistä. Ammatillisen koulutuksen tehtävä on vastata yritysten osaamistarpeisiin ja rahoitusjärjestelmän on perustuttava suorituksiin ja vaikuttavuuteen.

Yritykset kokevat tällä hetkellä ennennäkemättömän voimakasta osaajapulaa. Esimerkiksi Uudellamaalla lähes 70 prosenttia yrityksistä kokee paljon tai erittäin paljon pulaa osaajista. Tilanne on vakava ja edellyttää hallitukselta pikaisia toimia ja jatkuvaan oppimiseen panostamista. Ammatillisen koulutuksen kykyä vastata yritysten osaajatarpeeseen on syytä tukea selvästi nykyistä voimakkaammin ja se tapahtuu tukemalla yritysten ja koulutuksen järjestäjien yhteistyötä rahoituksen kautta. Nyt ehdotettu esitys rahoitusjärjestelmän jakamisesta kahteen osaan ei tue osaajapulan helpottamista, vaan aiheuttaa riskin jatkuvan oppimisen jäämisestä oppivelvollisuusiän laajentamisen jalkoihin. Ammatillisen koulutuksen tehtävä on vastata yritysten osaajatarpeisiin ja on vaarana, että ehdotuksen toteutuessa kyky hoitaa tätä tehtävää heikkenee merkittävästi.

Kaksoistutkinto ja opintojen laajentaminen

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksia ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen opintojen yhdistämistä ja kaksoistutkinnon suorittamista koskevista säännöksistä. Helsingin seudun kauppakamari pitää hyvänä mahdollisuutta laajentaa ammatillista perustutkintoa yli nykyisen 180 osaamispisteen. Suurimmaksi mahdolliseksi ylitykseksi esitetään 30 osaamispistettä. Laajentaminen ei kuitenkaan saa muodostua edellytykseksi jatko-opintoihin pääsulle, vaan nykyisen ammatillisen perustutkinnon jatko-opintokelpoisuus on säilytettävä. Ammatillisten opintojen osuutta tutkinnossa ei myöskään tule vähentää, sillä ne ovat välttämätön edellytys riittävälle ammatillisen osaamisen tasolle.

Helsingin seudun kauppakamari kannattaa kaksoistutkintoa koskevan säännösten selkiyttämistä, mutta painottaa, että ammatillisella koulutuksella ja lukiokoulutuksella on omat erilliset tehtävänsä ja ne tulee myös säilyttää toisistaan erillisinä koulutusmuotoina.

Yhteenveto

Helsingin seudun kauppakamari suhtautuu hallituksen esitykseen kriittisesti. Uudistuksen valmistelu on toteutettu erittäin kovalla kiireellä, eikä sen pohjalle ole tehty laajaa vaikuttavuusarviointia. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää on korjattava, mutta valmistelu on tehtävä huolellisesti riittävään tietopohjaan perustuen. Samalla on katsottava koko toisen asteen koulutusta lukio mukaan lukien, ei vain ammatillista koulutusta. Osaavan työvoiman saatavuuden kannalta on olennaista myös se, että ammatillisen koulutuksen ja TE-palveluiden uudistuksia ei toteuteta toisistaan irrallaan.

Helsinki 22.6.2022

Riikka Vataja

Johtava asiantuntija, Helsingin seudun kauppakamari

Vataja Riikka
Helsingin seudun kauppakamari